

Stojevski dom

Ste. 257

v Ljubljani, v ponedeljek, 9. novembra 1936

Leto 1.

V krvi in ognju sprejema Madrid svoje nove gospodarje

Pariz, 9. novembra. o. Zavzetje Madrida po četah generala Franca je zdaj že uradno potrjeno dejstvo. Kljub temu, da se boji po madridskih ulicah nadaljujejo z vso silovitostjo in da nacionalistični vojniki vsepovsod naletavajo na barikade in na betonske utrjene jarkove, vendar danes ponoči osvojili vse pomembnejše točke v prestolnici. O kaki smotreni obrambi zdaj ni več govora, gre samo za akcije posameznikov, to je, za gverilsko vojskovanje. Bombardiranje nacionalističnega topništva je vzelo branilcem Madrida pogum, tako da je večina milicijskih oddelkov pobegnila. Celi oddelki so ponoči prekorčili na veliko krajih reko Manzanares, ki teče skozi mesto v velikem loku.

Čete generala Franca se bojujejo v mestu na ta način, da po vseh ulicah prodirajo manjši oddelki pehote, katere podpirajo tanki in oklopni avtomobili. Pred pehoto pa vozijo motorizirani metalci ognja, ki predstavljajo najstrašnejše orožje v boju iz bližine. Prvi oddelki nacionalistov so prodrli v mesto včeraj ob 16. uri. Kakor poroča tetuanski radio, jih je prebivalstvo v posameznih okrožjih sprejelo z velikimi manifestacijami.

Več sto civilnih gardistov in milicnikov, ki so bili prisiljeni, da se bojujejo za rdečo vlado, je takoj, ko so nacionalisti prodrli v osrčje mesta, stopilo na njihovo stran. Po nekod so celo sami napadli komuniste in anarhiste.

General Franco je na madridsko prebivalstvo dal sinoči po radiu poziv, naj bo mirno in naj ostane v svojih stanovanjih. Ni se mu treba bati ničesar, ker nacionalistični vojniki niso roparji in morilci. Poskrbljeno je vse, da bo v prestolnici zavladovalo normalno življenje takoj, ko bo Madrid v celoti zavzet.

'Peta armada' nastopa

Madrid, 9. novembra. o. Španska prestolnica je ves čas nacionalističnega prodiranja živela v upanju in strahu na tako zvano 'peto armado'. Ta peta armada je nezadovoljno madridsko prebivalstvo, nezadovoljni oddelki civilne garde in vsi tisti, ki so se težavo prenašali strahoviti teror rdečih. Madridska vlada se je ves čas bala, da ne bi v primeru nacionalističnega obleganja izbruhnil upor med madridskim prebivalstvom samim. Tudi general Franco je na to peto armado, kakor jo imenujejo, računal po poročilih, ki jih je njegovo poveljstvo dobivalo iz Madrida. Kakor kaže, ti računi niso bili napačni.

Včeraj popoldne se je že madridsko prebivalstvo začelo samo, brez zunanje pobude bojevati z zadnjimi ostanki rdečih oddelkov. V velikih predelih Madrida je bil obračun z rdečimi že končan, ko so vanje prodrl Francovi oddelki. Prebivalstvo je bodisi uplenilo, bodisi privleklo iz skrivališč orožje in začelo neizprosno boj z marksisti.

Prebivalstvo Madrida, ki se je zavedalo, da bo kmalu osvobojeno marksistov, je popoldne navlilo na zgradbo, v kateri ima svoje prostore marksistično glasilo El Mundo Obrero. Demonstranti so razdeljali vse stroje in naprave. Marksistična vlada je še zadnji trenutek skušala zaplesti nacionalno vlado v Burgozo v mednarodne težave in je zato poslala nekaj letal, označenih z nacionalističnimi kokardami nad Madrid, da bi bombardirala zgradbe inozemskih zastopstev in poslanstev. General Franco pa je bil pravočasno obveščen o tej zli nameri in je službeno obvestil zastopnike prizadetih tujih držav o morebitnem bombardiranju njihovih poslanstev v Madridu. Nacionalistična letala so tudi včeraj spustila na Madrid velike množice letakov, na katerih so bila obvestila za prebivalstvo. Na letakih so bili označeni tudi kraji, kjer bo prebivalstvo kolikor toliko na varnem.

Zadnja madridska vlada

Madrid, 9. nov. Ker je vlada v soboto zjutraj zapustila Madrid, je bil sestavljen narodni odbor za obrambo mesta proti nacionalistom. Za predsednika in vladnega delegata je bil dolčen general Majo, za tajnika neki član socialistične stranke. Resor za vojsko je bil dodeljen dvema zastopnikoma komunistične stranke, resor za javni red in mir dvema zastopnikoma združene socialistične mladine, resor za industrije dvema članoma nacionalne zveze dela, resor za aprovizacijo dvema članoma obse delavske zveze, resor za promet dvema članoma republikanske leve, resor za finance dvema članoma republikanske zveze, poravnalska služba dvema članoma svobodnomiselne mladinske organizacije, in posli za izpraznitve pa dvema članoma sindikalistične stranke. Njihova imena, doslej še niso bila objavljena.

General Majo, predsednik odbora za obrambo Madrida, je izdal včeraj dnevni ukaz, v katerem pravi med drugim, da je prejel naročilo: »Brani Madrid za vsako ceno!«. General Majo je pozival svoje bojovnike, naj se bore brez pogovora za vsako ped Madrida. Od civilnega prebivalstva je zahteval dejansko sodelovanje. Srca madridskih prebivalcev morajo biti sedaj z enakim utripom, ker bo le tako mogoče izvajati zmago. Najstrožje bo kaznovani oni, ki bi se pokazali slabotne v izvajanju svoje dolžnosti, kakor one, ki bi z zločini, roparskimi napadi, neresničnimi vestmi v korist sovražnika skušali motiti javni red. Obramba Madrida je v rokah herojskih milicnikov in mesto je zato na varnem. Red v notranjosti je zajemčen po silah, ki so bile zato organizirane, in spričo discipline prebivalstva. Lojalno sodelovanje vseh Madridčanov bo po vsem gotovo omogočilo zmago.

Potek boja na Madrid

Avila, 9. novembra. o. Končni boj za Madrid se je pričel v petek. V bitki za letališče Getafe je rdeča milica dobila odločen udarec. Ta bitka je bila v četrtek. Do tedaj je vlada ves čas poskušala, da bi nacionaliste s protinapadi ustavila. Napadi so veljali desnemu krilu generala Varelle, ki je bilo osamljeno. Izhodišče rdečega odpora je bil Aranjuez, od koder so odhajali tanki in oklopni avtomobili. Madridska vlada je te svoje poskuse označila kot velikanske uspehe, toda vsi so se izjalovili zaradi pomanjkanja strateških sposobnosti in vojske izvežbanosti. To so bili naskoki tankov, katerim ni sledil prodor pehote. Tanke so vodili navadni šoferji, namesto tehničnih izvedencev in večina teh voz običajno pri prvem defektu na cesti.

General Franco je kljub temu, da je bilo ogroženo njegovo desno krilo, nadaljeval s pohodom na Madrid. Imel je isto taktiko, kakor pri Toledo, Sibe, ožek oddelki izvajajo glavni sunek na cilj. Ko bo to doseženo začne armada čistiti na levo in na desno ozemlje, ker je s tem prerezana cestna in železniška zveza med Madridom in morjem. Edina cesta, ki je še ostala odprta, je proti Valenciji.

Francija, Anglija in priznanje Francove vlade

Pariz, 9. nov. Francoski listi se danes bavijo ekoran izključno z dogodki v Španiji in z nacionalistično ofenzivo v Madridu. V svojih komentarjih poudarjajo, da postaja vprašanje priznanja vlade nacionalne junte po francoski vladi zmerom bolj aktualno.

»Petit Parisien« je mnenja, da francoska vlada pač ne bo mogla priznati novega režima, dokler bo v Španiji obstajala in vladala vlada, ki je bila prej mednarodno priznana. Lahko pa je tudi mogoče, da se bo v vzhodnem delu Španije ustanovila posebna republika, več ali manj sovjetskega značaja. Francija se bo morala z vso odločnostjo braniti pred izkušnjo, da bi priznala tudi to republiko. Prepustimo Spencem, pravi list, da sami razčistijo svoje notranje zadeve.

»Echo de Paris« je mnenja, da bo vlada Velike Britanije v kratkem priznala vlado nacional-

Usoda predsednika republike

Barcelona, 9. novembra. o. Predsednik španske republike Azana je že tri tedne v Barceloni in je dejansko ujetnik barcelonskih anarhistov. Kakor je znano, vodi Katalonijo svojo vojaško in obrambno politiko, katere cilj je oklicati samostojno Katalonijo in s tem uresničiti stoletni cilj Kataloncev. Azana so v Barceloni sprejeli, ker jim za enkrat kaže, da se še bojujejo skupno z ostanki španskih rdečih moči. Toda usoda zadnjega socialističnega predsednika španske republike je tista, kakor je bila v Rusiji usoda Kereškega. Azani so pred nekaj dnevi dali stražo, ki ga spremlja na vsak korak. Sedanji sovjetski konzul v Barceloni Antonov Avsenkov je v ruski revoluciji imel nalogo, da aretira Kereškega. Toda Kereški je prej pobegnil. Da se mu tako ne zgodi tudi pri Azani, mu je dal stražo. Vlada, ki je pobegnila iz Madrida v Valencijo in se pripravila na beg iz Valencije v Barcelono, je Azani docela neznana, ker so zadnji teden imenovali nove anarhistične ministre. Kako se bo stari socialistični baron Azana znašel v njimi, je veliko vprašanje.

ne junte. Vprašanje je, ali bo tedaj Francija poleg Rusije ostala edina sila, ki ne bi hotela priznati izvršenega dejstva. Sicer še ni gotovo, ali bosta Italija in Nemčija priznali že te dni vlado generala Franca, ker ni oportuno, da bi se prenašali, in nastopili kot prvi dve sili, ki priznata vlado v Burgozo. Ker bi tedaj le še bolj prepričali svet, da je Francov režim zaščiten po teh dveh državah z avtoritativnim režimom.

»Figaro« pa se vprašuje med drugim, ali bodo v Londonu in Parizu počakali na rezultate novih rednih volitev v Španiji, preden bi poslali v Madrid svoja nova diplomatska zastopnika. Če bi se odložili za to, bodo morali čakati pač še zelo dolgo. Če bi se Francija hotela strogo ravnati po tem načelu, bi bila pač prisiljena prekiniti svoje diplomatske odnose z Rusijo, Italijo, Nemčijo in še z nekaterimi drugimi državami, ker bi se po tem takem vršile »redne« volitve.

Občinske volitve v drinski banovini

JRZ sijajno zmagala v Bosni

Belgrad, 9. nov. m. Kakor znano so bile včeraj občinske volitve v drinski banovini. Volitve so potekale povsod v redu in miru razen v nekaterih krajih, kjer je prišlo do manjših incidentov med volivci. V tej banovini so se ob 37 okrajnih mest vršile občinske volitve v 30-ih, ker so v ostalih mestih volitve po zakonih o mestnih občinah. Od teh 30 mest, v katerih so bile občinske volitve, jih je JRZ dobila 23, vsa opozicija pa samo 7. To predstavlja 77% na JRZ. V kmetskih občinah volivni izid še ni docela znan in definitivno, toda po že dospelih podatkih se more z gotovostjo trdit, da bo JRZ dobila nad 70% vseh občin.

Rezultati volitev po okrajih:

Bijelina: JRZ 9 občin, vsa združena opozicija 1 občino.
Bajin Bašta: JRZ 14 občin. Opozicija nič. (0).
Bogatič: JRZ 19, združena opozicija 4, Dragojlov Jovanović 1, Voja Djordjević 1, in nevtalci 1 občino.
Kladan: JRZ vse štiri občine.
Mionica: JRZ 14 občin, združena opozicija 8.
Kamenica: JRZ vseh 10 občin. V eni občini so se volitve preložile ter se bodo v smislu zakona vršile prihodnje nedelje.

Izjava dr. Stojadinovića za angleško časopisje

Angleži o dr. Stojadinoviću

London, 9. nov. AA. Pod velikim naslovom »Človek akcije v kraljevini Jugoslaviji« je veliki nedeljski londonski list »Sunday Dispatch« objavil čez celo uvodno stran zelo zanimiv razgovor s predsednikom jugoslov. vlade dr. Stojadinovićem. V tej izjavi, ki ima v besedilu tudi sliko ministrskega predsednika, je predsednik vlade izjavil med drugim tudi tole: »Mi imamo z Anglijo mnogo skupnih interesov posebno v Sredozemskem morju. Zmeraj bomo gojili napram angleškemu narodu najtoplejšje prijateljstvo. Na Evropo gleda Jugoslavija na eni strani s čisto praktičnega stališča. Splošni evropski sporazumi bi bil idealen, toda ta ideal je težko hitro doseči. Na poti so zmeraj praktične težave. Zato Jugoslavija meni, da je praktično delo najboljša metoda za bližanje Evrope.

Z Nemčijo ima Jugoslavija odlične gospodarske odnose, naši politični odnosi z njo pa so popolnoma normalni. Za časa sankcij smo izgubili večji del svoje trgovine z Italijo. Storjeno je bilo vse, da se nam delno vrne italijansko tržišče, toda med tem časom predstavlja Nemčija prvo razredni trg za naše kmetijske proizvode.

Z Rusijo nimamo gospodarskih stikov, politično pa nas ne zanimajo vprašanja, kakor so na primer vprašanja nemško-poljsko-ruskih odnosov. Ti problemi so izven sfere naših praktičnih političnih interesov. Mi doslej nismo priznali so-

vjetske Rusije, ker se nam ne zdi potrebno, da bi na hitro roko menjali svoje stališče.

Na zadnjih sestankih Male antante v Bratislavi smo obravnavali razne načrte za izboljšanje gospodarskega sodelovanja med državami Podonavja, Češkoslovaško, Rumunijo, Avstrijo, Madžarsko, Jugoslavijo in tudi Nemčijo in Italijo. Mi menimo, da je s poslovnega stališča koristno proučevati take načrte. Zato smo jim posvetili največjo pozornost na konferenci gospodarskih strokovnjakov Male antante v Bukarešti.

Diplomatski urednik lista je pripisal tej izjavi zelo obširen in ugoden komentar, ki se v glavnem glasi:

Za predsednika jugoslovanske vlade se lahko reče, da ni to samo najmočnejši, ampak tudi najpraktičnejši mož v Jugoslaviji. To njegovo stališče je danes pravilo Jugoslavijo tako daleč, da ona danes vodi glavno in vodilno vlogo v srednji in jugovzhodni Evropi. Dr. Stojadinović je prišel v politiko po bleščavi karieri kot finančnik in gospodarstvenik. Za to kariero se je dr. Stojadinović delno pripravil v Angliji. Zanimivo je za dr. Stojadinovića, da je on tedaj, ko so angleški politiki vodili teoretične debate v Ženevi, ostal lepo doma, da razreši važen problem — kmečke dolgove. Dasi je bil odsojen iz Ženeve, je bil vendarle izbran za podpredsednika skupščine Zveze narodov. Dr. Stojadinović uspešno rešuje

Vesti 9. novembra

Boljševiški poslanik v Madridu, Mojzes Marcel Rosenberg, je z vsem osebjem poslaništva včeraj pobegnil iz Madrida v Valencijo in s tem zanikal vse socialistične vesti o junaški obrambi Madrida.

Za lokarno konferenco se močno zavema Anglija, ki je poslala vsem petim državam, članicam lokarne zveze, pismene predloge glede rešitve nekih vprašanj, brez katerih konferenca ne more uspeti.

Italijanski zunanji minister je prišel na Dunaj, da se udeleži sestanka držav rimskega sporazuma. Spremlja ga veliko število italijanskih diplomatov in častnikov, kar priča o važnosti tega sestanka.

Mednarodni odbor bivših bojnikov bodo ustanovili po sklepu mednarodne konference bojnikov v Rimu, katere se udeležujejo zastopniki trinajstih držav.

Potniško letalo je padlo na progi Königsberg-Moskva. Ubilo se je 9 ljudi, med njimi 2 Japonci.

Za sporazum z Nemčijo se je izrekla na svojem včerajšnjem kongresu francoska demokratska zveza, ki je obsodila tudi notranjo, zunanjo in denarno politiko sedanje socialistične vlade.

»Radijski duhovnik«, kakor imenujejo pridigarja Coughlina v Združenih državah, je razpušil svojo »stranko za socialno pravico«, zaradi Rooseveltove zmage. Coughlin je ogorčeno nasprotoval dosedaj Rooseveltovi politiki.

Nezaposlenost v CSR se manjša, kakor kaže statistika za september in oktober. V celoti ni v CSR niti pol milijona brezposelnih ljudi.

Vihar je zajel jahto bolgarskega kralja Borisa na Crnem morju včeraj, tako da so jo morali pri reševati torpedni rušilci. Kralj Boris je sam vodil svojo jahto.

Francosko-jugoslovanska narodna akcija je včeraj blagoslovila novo zastavo, katero ji je podelila uprava borskega rudnika, ki ga izkoriščajo Francozi.

Poljski zunanji minister Beck je včeraj došel iz Bruslja v Pariz ter se takoj odpeljal naprej v London, kjer bo imel važne politične razgovore.

Vojaški rok bo podaljšala Avstrija od enega leta na 18 mesecev, kakor je izjavil kancler dr. Schuschnigg na Tirolskem. Vojaška obveznost bo trajala od 22 do 36. leta.

Velika poplava je zaradi deževja nastopila na Grškem, kjer so narasle vse reke. Voda je prizadela veliko škodo zlasti v Atenah.

Ukaz za pobijanje draginje življenjskih potrebščin je izdala poljska vlada, ker so judovski spekulant kopčili velike zaloge živil in navijali cene.

Letalski rekorder Franco, brat generala Franca, je prišel v Salamanco in se postavil na razpolago nacionalistični vojski.

Pristojbine za televizijsko telefonijo je znižala nemška pošta uprava v lokalnem prometu na dve marki, v čemer je že povzel prispevek za poklic.

300.000 brezposelnih ima še Nemčija, kakor pravi uradna statistika. V primeri z 18 milj. zaposlenih, to res ni velika številka.

Stavka pristaniških delavcev v Ameriki zavzema vse širše oblike. Zaradi tega je prizadeta predvsem Aljaska, ki je navezana na dovoz živčevja po morju. Stavkajoči so hoteli tudi preprečiti odhod zunanjega ministra Hulla na vseameško konferenco v Buenos Aires.

Osem visokih šol za učitelje bo uredilo nemško prosvoleno ministrstvo. V teh šolah bodo skupno živeli profesorji in učenci, obvezen bo med drugim tudi pouk ljudske glasbe in diletantskega igranja.

Usoda romunskega denarja

Bukarešta, 9. novembra. Finančni minister Cancicov je včeraj izjavil novinarjem, da sklep romunske vlade glede revalorizacije zlate podlage narodne banke ni v nikakoli posredni ali neposredni zvezi z razvrednotenjem. Minister je poudaril, da gre za čist otežnične ukrepe, ki ne morejo škoditi niti narodnemu gospodarstvu niti proračunskemu ravnanju. Minister je dejal, da je bila na osnovi sklepov vlade snoči podpisan nov sporazum med vlado in narodno banko. Prihodnji teden bo državna blagajna vrnila narodni banki vsa začasna posojila, ki znašajo 2 milijardi lejev.

tako vprašanja notranje politike, kakor tudi vprašanja zunanje politike in to na način, ki je zelo podoben metodam mož, ki určujejo velika finančna in gospodarska podjetja.

Zdi se, da bo dr. Milan Stojadinović kmalu obiskal Anglijo, datum obiska pa še ni določen. Toda vsekakor se dr. Stojadinović lahko zaveda, da bo v Londonu naletel na najlepši sprejem, ker dr. Stojadinović ni tujec v tej deželi, kjer je prebil dolgo dobo svojega šolanja. Stojadinovića praktičnost, njegov razum in njegovo gospodarsko razumevanje se bodo gotovo dopadli Angležem.

Smrtna nesreča pri podiranju dreves

Begunje na Gor., 8. nov. 1936.

Sestnajstletna služkinja Breznik Lucija, je odšla s svojim gospodarjem Herbertom Janezom iz Studenčič pri Lescah v gozd, da bi po viharju podrti drevesa spravila iz gozda. Ko sta žagala s koreninami podrti bukev, približno 30 cm v premeru debelo, sta mislila, da se bo korenina, obtežena z zemljo, zvrnila po odžaganju debela v smer, od koder je drevo raslo, to je v jamo. Zgodilo se je pa

nasprotno. Težka korenina se je skotalila po bregu navzdol na mlado Lucijo, katero je tiščala k zemlji in ji je zlomila hrbet. Gospodar je skušal dvigniti korenino iznad smrtno poškodovane služkinje, kar se mu pa žal ni posrečilo radi pretežke korenine. Ključ je na pomoč, toda pomoč je prišla prepozno, — to je pol ure po nesreči. Med tem je mlada uboga Lucija v groznih bolečinah pod težkim bremenom izdihnila.

Kmečka zveza v Celju ustanovljena

Celje, 8. novembra.

Ob zelo lepi udeležbi se je vršil danes dopoldne v Orlovskem domu ustanovni občni zbor Kmečke zveze v Celju. Zborovanju je predsedoval g. Strenčan, o nalogah, ciljih in potrebah stanovske organizacije za kmečki stan so pa govorili tajnik g. Marko Kranjc in minister g. Vesenjak iz Maribora ter celjski župan g. Mihečič. Prvi govoril g. Marko Kranjc je v svojem temeljitom govoru razpravljal o svobodni stanovski organizaciji, ki je temelj narodnemu gospodarstvu in s primeri iz Belgije, Češkoslovaške, Švice, Nemčije, skandinavskih in drugih držav navedel nekaj le-

pih primerov, ki najbolj potrjujejo to pravilo. Kmečke zveze naj bodo temelj kmečkim zbornicam, katere vsi zahtevamo. Hočemo, da se uredi organizacija produkcije in prodaje kmečkih pridelkov. Minister g. Vesenjak in župan g. Mihečič sta pa razpravljala na drobno o potrebi stanovske kmečke organizacije, ki naj bo temelj kmečkim zbornicam.

Pri volitvah so bili izvoljeni v odbor: predsednik Kramar Vinko, Babno; podpredsednik Strenčan Jurij, Lava; tajnik Babšek Franc, mestni kaplan; njegov namestnik Dimec Maks, Dobrova; blagajnik Kodela Ivan, Dobrova. Za vsako vas pa so bili izvoljeni zaupniki.

Požar v lendavskih goricah

Dolnja Lendava, 6. nov.

V tih mir meglečnega večera v Lendavi je zopet po petih dnevih zažarelo nebo sredi Lendavskih goric. Okrog 10. ure zvečer se je nenadoma vnela zidanka posestnika Raja iz Gomilic dne 5. nov. Plaf zvona in gasilska tromba lendavskih gasilcev je zvalila ljudi iz hiš, da so hiteli gledati na cesto in dvorišča ognjeni sij. V začetku se je zdelo, da gori preko državne meje. Toda nenedoma se je dvignil močan ognjeni plamen ter tako opozoril ljudi in gasilce, da gori v drugem vrhu Lendavskih goric. Ogenj je deloval naglo in je zgorela streha, prav tako so začele goriti tudi lesene stene v notranjosti. Na požarišču se je zbralo veliko ljudi ter so z vso vneto prinašali vodo iz bližnje vodne jame. Gasilci pa so pozorno pazili na sosednji Dugarov zidanko, ki je prav tako krita s slamo. Okrog polnoči je bil ogenj skoraj popolnoma pogasjen. Ostale so le stene, ki so zle v mrak noči sredi lahkega tlenja razdrti in razmetani framovi. — Skoda je precejšnja. K sreči pa ni bilo v zidanki ničesar, kar bi bilo več vredno. Kotel, ki je bil v zidanki, so gasilci pravočasno rešili. Ogenj je nastal samo zaradi nepazljivosti. Nekaj oseb je bilo v zadnjem delu zidance in so kurili prav močno pod koflom za žganje. Prisoten je bil tudi Raj, lastnik zidance. Nenadoma je zažarela stena zaradi močnega kurjenja in ogenj je zajel s slamo krito streho ter je bila vsa zidanka naenkrat v ognju in plamenih. Seč, ko je bila že vsa zidanka v plamenu, so to opazili kuharji žganja. Zato bi oblast storila ljudem veliko uslugo, ako preprosto sploh vsako žganjkuho v nezadostno varovanih poslopih.

Skrb za predšolsko vzgojo mladine

Celje, 8. novembra.

V celjskem industrijskem predmestju Gaberju je mnogo mladine, ki je prepuščena sama sebi. Zelo veliko je število otrok, ki še ne zahajajo v šolo, pa jim starši ne morejo posvečati toliko pozornosti, kakor bi bilo želeli. V Gaberju sta bila do sedaj dva otroška vrta, ki sta imela svoje prostore v dveh hišah. Pod sedanjostjo mestno upravo se je končno rešilo tudi vprašanje otroškega vrta za to mladino. Obda sedaj ločena otroška vrta sta se sedaj končno preselila v svoje nove prostore na Mariborski cesti. S tem sta se oba otroška vrta v Gaberju združila. Vrtec sam se je pa razširil in ima sedaj 3 oddelke. Sedanjim mestni upravi moramo priznati, da je storila s tem zelo hvaležno delo, ker je pripravila predšolski mladini res lep dom. Občina tudi ni varčevala z denarjem, da je priredila prostore, da služijo svojemu namenu. Poleg vrta je tudi lep vrt, kjer se bo mladina lahko igrala. V otroškem vrta v Gaberju je sedaj 93 otrok.

Ptujske občinske zadeve

V četrtek, 5. t. m., se je vršila javna seja mestnega sveta pod vodstvom mestnega župana g. dr. Remca. Banskou upravo je zastopal sreski načelnik g. dr. Vidic.

Prva točka dnevnega reda je bila bilanca za proračunsko leto 1935/36. Iz tozadavnega izčrpnega poročila, ki ga je podal predsednik upravnega odseka g. Ferdo Fras, je posneti, da znašajo neprimernosti in inventar koncem leta 4.975.000 Din, dne 31. marca 1935 pa 5.088.000 Din in se je stanje torej znižalo za 113.000 Din.

Izposojila in upniki znašajo koncem proračunskega leta 3.249.000 Din, čisti dobiček v preteklem proračunskem letu je znašal 34.884 Din in se zviša zaradi tega čisto premoženje na 2.956.000 dinarjev.

Jamstvo mestne občine za obveze mestne hranilnice je znašalo koncem proračunskega leta 1935/36 1.478.000 Din in se je znižalo za 50.000 Din. Od mestnih podjetij izkazuje absolutni dobiček pripraga in ekonomija, skupno 15.267 Din, ostala podjetja pa so bila pasivna za 70.000 Din, pri čemur pa je treba upoštevati, da so prispevala skupno 163.000 Din k splošnemu gospodarstvu.

Elektrifikacija daje upanje, da se bo splošno stanje podjetij, ki se je že itak od 1. 1934 zboljšalo za okroglo 42.000 Din, še bolj popravilo, tako da bodo tudi ostala podjetja postala aktivna.

Dohodki mestne občine so ostali na približno isti višini kot v 1. 1934, davščine so se za okoli 3000 Din znižale. Tudi izdatki so ostali približno na isti višini kot v 1. 1934; zvišala se je le postavka za socialno skrbstvo za 17.000 Din zaradi zvišane prispevka za brezposelne. — Mestni svet je bilanco brez debate soglasno odobril in sprejel.

Telefon Ptuj—Vurberg. Ministrstvo pošte, telegrafa in telefona je odobrilo zgradbo telefonske zveze Ptuj—Vurberg.

Mestni svet ptujski je v svoji seji dne 5. t. m. sklenil, da prispeva k zgradbi te važne in nujno potrebne telefonske linije znesek 2300 Din. Celotni stroški za to napravo so preračunjeni na 18.300 dinarjev.

Ogenj v Domžalah

Domžale 9. novembra.

Sinoči okrog 10. ure je nenadoma pordečilo nebo nad Domžalami. Ljudje so prestrašeni tekali iz hiš in kmalu ugotovili, da gori sušilnica g. Antona Skoka. Takoj so prispeli na kraj požara gasilci iz Domžal. Njihovi krepki in izdatni intervenciji se je posrečilo, da so ogenj pogasili prej, predno je mogla cela šupa postati žrtev plamenov. Zgorelo je nekaj tramovja, del strehe, ves pa je zgorel les, ki je bil v sušilnici, tako da utrpel lastnik lesa precejšnjo škodo.

Kako je ogenj prav za prav nastal, doslej še ni znano. Verjetno pa je, da je nastal požar pri samem sušenju lesa.

Red v naše pošte

Sv. Ana v Slov. gor., 6. novembra.

«Slovenski dom» je že meseca septembra poročal, da so mnogi kraji Slov. gor. brez telefonskih zvez, čeravno bi bile nujno potrebne v nekaterih obsejnih krajih. Ker teh zvez nimamo, pa bi bilo vsaj potrebno, da bi naše poštnice posle hitro vršile in tako nekako nadomestile brzotjavne zveze predvsem z rednim dostavljanjem pošte posameznikom. Sedaj morajo povečini sami hoditi na poštni urad po pošto, predvsem tisti, ki jo prejemajo dnevno. V Slovenskih goricah imamo mnogo takih primerov, da pismošča izven vasi pošte sploh ne nosi in jo urad zadržuje cele tedne, čeravno so nujne stvari, ki bi jih bilo treba takoj dostaviti. Pismošča raznaša pošto ponekod samo proti nagradi. Če pa posameznik dnevno pride po pošto, pa osebje godrnja. Ti nedostaki se morajo popraviti, ker povzročajo mnogokrat velike sitnosti in jezo.

Filmi,

ki jih velja videti ... ali ne videti

»Vesele žene Windsorske« (Kino Uni n.). — Poskus, pa zelo ponesrečen. Nekaj šekspirskega je menda hotelo biti. Komedijski bi bilo to film težko imenovati, če ne prezmemo mnogo nemožnega in privlačnega. Trdo in okorno šaljiv mora biti celo Leo Slezak, pa le ob svoji debelosti in poplavi piva. Vsa šala je brez odmeva.

Dr. Lovro Sušnik - član gl. prosvetnega sveta

Belgrad, 9. nov. m. S kraljevim ukazom sta postavljeni za člana glavnega prosvetnega sveta v prosvetnem ministrstvu Milenko Janošević, načelnik oddelka za srednje šolstvo, ter dr. Lovro Sušnik, prof. II. realne gimnazije v Ljubljani.

Pred velikim senatom v Mariboru:

Smrt na razvalinah zakona

Veliko zanimanje za razpravo

Maribor, 9. nov.

Letos dne 17. julija je odjeknil v stanovanju dvorišnega poslopja na Aleksandrovi 51. v Mariboru usoden strel, ki je končal človeško življenje. Zaradi tega strela se zagovarja danes pred senatom petorice 44 letni ključavničar dr. žel. Ivan Ferline, katerega je skušal pravdnik obtožiti umora lastne svoje žene Elizabete. Za razpravo vlada v Mariboru izredno zanimanje ter je velika razpravna dvorana okroglega sodišča, nabito polna občinstva.

Leta 1921 se je obtoženi Ivan Ferline, ki je leta 1920 dobil službo kot ključavničar v delavnici dr. žel. Ferline v Mariboru, seznanil s svojo pokojno ženo Elizabeto. Meseca septembra navedenega leta sta se poročila. Leta 1922 je žena zapustila službo ter prevzela mesto kontoristkinje pri mekarni Bernhard na Aleksandrovi cesti 51. Ves poznejši čas je bila pokojnica v službi pri omenjeni tvrdki. Lepo je zaslužila ter tako znatno pripomogla k oskrbi svoje družine. Morala pa je tudi temu primerno delati ter je bila večih v pisarni od sedme ure jutraj do 9. zvečer. Mož in žena sta se v prvih letih zakona dobro razumela. Leta 1922 se je rodil prvi otrok, leta 1923. še drugi. Pozneje nista imela več otrok. Dohodki obeh zakoncev so bili dovolj veliki, da sta se lahko pošteno preživljala. Zdi se pa, da je ravno obojestranska zaposlenost obeh zakoncev rodila nesporazume, ki so potem usodno naraščali. Žena je morala izostajati ves dan ter večih pozno v noč v pisarni, kar je pri možu skrajno nehotelo vzbujalo nevoljo. Mož, ki duševno svoji ženi ni bil do rase, je ni razumel in je skušal dajati svoji nevolji duška z zabavljanjem in sitnarenjem. Pri ženi, ki je zvečer prihajala zmučena domov iz službe, je to naravno izražalo odpor ter se je začela možu odtujevati. Iskala je družbe drugje ter je obiskovala svoje prijateljice.

Razvaline zakona

Dejstvo, da se mu žena neke uklanjala, ni spravilo moža do uvidevnosti. Ni maral popustiti in s tem omogočiti soglasje v zakonu. Vstrajal je v svoji neprijaznosti napram ženi, začel je tudi on družinsko življenje zanemarjati in ostajati po gostilnah. Polagoma se je popolnoma predal pijančevanju, ker je družinsko gospodarstvo docela omajalo. Od zaslužka mu skoraj ni ostajalo ničesar za skupne družinske potrebe in končno je moral celo začeti razprodajati kose pohištva. Družina je začela v dolgeve, ki so postajali vedno večje breme, povrhu se je pa nesoglasje med možem in ženo neprestano večalo.

Poskus samomora

Življenje je postalo za oba zakonca neznosno. Mož je začel v jezi ženo tudi dejansko pretepati in večkrat sta drug drugemu pretila s samomorom. Mož se je poskušal dvakrat obesiti v stanovanju, pa ga je obakrat pravočasno še služkinja odrezala ter mu rešila življenje. Na Stefanovo leta 1935. pa je poskušala izvršiti samomor žena.

Liubosumnost ...

Zagrizeno in trdovratno klubovanje obeh zakoncev pa je menda imelo še druge vzroke in ne samo ženino neredno prihajanje domov. Mož sicer v svojem zagovoru to odločno zanika in tudi ni nikomur pripovedoval, da bi se na ženo jezil zaradi kakšnega drugega vzroka. Toda služkinja, ki je bila pri obeh zakoncih zaposlena, izpoveduje, da je imela ženo znanje z nekim Maksom, ki je bil svoj čas tudi uslužben v Bernhardovi mekarni. Služkinja ne ve, če je znanje presegalo dopustne meje, obtožene pa, ki bi morda o tem kaj več vedel ne pove ničesar ter pravi, da je žena že mrtva in noče blatiti njenega dobrega imena. Iz

Ban dr. Natlačen v Belgradu

Belgrad, 9. nov. m. Davi je prispel v spremstvu svojega kabinčnega čefa dr. Kovačiča ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, ki bo v zadevi dravske banovine posredoval pri posameznih ministrih. V Belgrad se je vrnil danes tudi minister brez portfelja dr. Miha Krek.

Predavanje o svetovnem misijonu

Celje, 8. novembra.

Danes, v ponedeljek, bo ob pol 9 zvečer v dvorani Ljudske posojilnice skioptično predavanje o svetovnem misijonu. Po vsej zemlji gre njihov glas in do skrajnih mej sveta njihove besede — namreč misijonarjev katoliške cerkve, ki širijo po Gospodovem naročilu božjo besedo med narodi. V ta široki svet katoliških misijonarjev nas bo popeljal na prosvetnem večeru KPD misijonar Družbe Jezusove iz Ljubljane. Ob sijajnih skioptičnih slikah bomo spoznali življenje in vrvenje med ljudstvi vseh delov zemlje. Občudovali bomo požrtvovalnost misijonarjev in misijonark med kitajskimi banditi, v duševno razvrzani družbi civilizirane Japonske, v trdi telmi z Islamom v Prednji Aziji in v osrčju Afrike, v mrazu severa in v vročini tropskih pokrajin, med kastami Indije in v pragozdih Brazilije. Pred nami se bo razgnila celotna slika misijonskega prizadevanja katoliške cerkve v sedanji dobi. Svet si osvaja po svojih agentih prevratne sile brezboštva. Ali ni nujno potrebno, da se mi katoliki z vso dušo zavzamemo za širjenje kraljstva Kristusovega? Pridite vsi na prosvetni večer v dvorano Ljudske posojilnice, danes, v ponedeljek ob pol 9 zvečer!

Ptuj

Mariborsko gledališče gostuje v Ptuj v petek, 13. t. m. V spomin 60 letnice največjega slovenskega dramatika Ivana Cankarja vprizore gostje njegovo znamenito farso »Pohujšanje v dolini šentflorjanske«. Glavni režiser J. Kovič je to delo režiral in in scenarist svojemu grotesknemu bistvu primerno stilizirano, s poudarkom grotesknosti. V delu so zaposleni Rasbergerjeva — Jacinta, Starčeva, Zakrajškova, Savinova, Kraljeva, Nakrst — Peter, Gorinšek — Zlodej, P. Kovič, Rasberger, Košič, J. Kovič, Verdonik, Blaž, Košuta, Standeker.

Belgrad, 9. nov. m. Ob navzočnosti in pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije je knežinja Olga večeraj dopoldne v dvorani častniškega doma odprla veliko dobrodelno prodajo raznih predmetov, ki jo je organiziralo humano društvo »Srbska majka«. Prodajo je dopoldne obiskal tudi predsednik vlade dr. Milan Stojadinović v spremstvu trgovskega ministra dr. Vrbaniča.

Ločitev

Dne 30. maja je prišlo med obema zakoncema do usodnega prepira; mož je ženo pretepel ter jo vrgel iz stanovanja s prethjo, naj se mu več ne povrne. Žena je res odšla z obema otrokoma ter se preselila k svoji prijateljici. Ker pa tudi službe več ni imela, ni mogla več vzdrževati otrok ter je šla na sodišče in zahtevala, da naj se možu naloži plačevanje preživnine po 200 dinarjev za vsakega otroka. Ko je mož živel ločen od svoje žene, je zapadal še v večji obup in pijanščino. Razprodal je pohištvo ter celo ženin živalni stroj. Češče se je bavil tudi z mislijo, da mora z nasiljem napraviti konec takemu življenju ter si je najbrže zaradi tega kupil prve dni julija avtomatično pištolo znamke »Frommer«.

Zle slutnje žene

O nabavi te pištolo je preko svojih otrok zvedela tudi žena. Vedela je že poprej, da ne more pričakovati od moža ničesar dobrega, nakup pištole pa je njene zle slutnje še povečal. Izrazila se je večkrat, da bo konec njenega zakona še zelo krvav in da se močno boji, da jo bo mož ubil. Med tem pa so poskušali prijatelji obdolžena spraviti moža in ženo ter se je tozadevno zlasti trudil Valentin Novak. Ko je bil dne 13. julija pri obdolžencu, je slučajno prišla na stanovanje tudi pokojnica. Med zakoncema je spet nastalo prerekanje, v katerem je obdolženec potegnil pištolo ter jo nastavil ženi na glavo. Novak pa je oba pomiril in ju tako daleč zopet spravil skupaj, da sta sklenila poravnavo in se določila, da gresta skupaj na sodišče ter preprečita ločitev. Res je škipo potem tudi pred sodnikom med obema do poravnave ter se je pokojnica odločila, da se povrne z otrokom k možu.

Usodni strel

Kljub poravnavi pa pokojnica še nekaj dni ni prišla k možu, kar je tega silovito potro. Sebe 17. julija je pokojnica končno prišla. V stanovanju jo je pričakoval mož in hišnica je slišala, kako sta se oba potem v kuhinji čisto mirno razgovarjala. To je trajalo kakih 10 minut, ko je nenadoma iz stanovanja odjeknil strel. Hišnica se je prestrašila v zli slutnji, da se je v Ferlinevem stanovanju nekaj pripetilo. Vsa otpla je čakala, kaj bo, ko je potrkala na vrata ter je vstopil Ferline s pištolo v roki. Rekel je, da je ustrelil ženo in je mislil ustreliti še sebe, pa mu je orožje odpovedalo. Prosil je, naj pozovejo zdravnika in policijo, potem pa se je vrnil nazaj v stanovanje.

Kmalu so bili stražniki na mestu. Videli so ženo ležati na tleh v kuhinji poleg štedilnika v mlaki krvi. Poleg žene je stal obdolženec ter ji močil obraz z mokro brisačo.

Žena pa ni dajala več nobenih znakov življenja. Na kuhinjski kredenci je bila poštola, v cevi pa je tičala neizstreljena patrona. Policijski stražniki so vprašali moža, kako je prišlo do tega strašnega dogodka. Izjavil je, da je pač ustrelil svojo ženo, da pa je hotel ustreliti tudi sebe, vendar mu je pa pištola odpovedala. Obtožena so prepeljali v policijske zapore ter ga nato na policiji zaslišali. Tudi tu je izpovedal, da je ustrelil ženo z namenom, da ustrelj potem še sebe, ker ni imelo takšno življenje ne za njega ne za ženo nobenega smisla.

Policija ga je oddala sodišču, kjer ga je preiskovalni sodnik trikrat zaslišal. Tu pa je vsakokrat podal drugačno izpoved.

Razprava ob času poročila še traja.

Opozorilo kmečkim dolžnikom denarnih zavodov

Po določbah Uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov z dne 26. septembra 1936, mora vsak kmečki dolжник, ki se hoče poslužiti ugodnosti iz te uredbe, zahtevati od občinske uprave, da mu izstavi na predpisnem novem obrazcu potrdilo o tem, da je kmet. To potrdilo mora predložiti svojemu upniku — denarnemu zavodu (hranilnici, posojilnici, banki in pod.) najpozneje v 1 mesecu, da bodo mogli denarni zavodi njihov dolg obračunati po določbah uredbe in ga pravočasno prenesti na Privilegirano agrarno banko. Opozorjamo na to prizadejte dolžnike, ker jim utegne ev. nastati škoda, ako se ne bodo pobrignili za potrdila.

Pravilnik za izvršitev uredbe določa, da morajo kmečki dolžniki na poziv upniških denarnih zavodov, odposlani najpozneje do 20. novembra 1936, plačati takoj neposredno Agrarni banki prvi obrok (anuiteto). Poziv naj vsebuje tudi pripombo, da ima Agrarna banka pravico zahtevati v slučaju neplačila takoj plačilo celotnega dolga po redni sodni poti. Prvi obrok znaša Din 10.60 od vsakih 100 Din dolga, kakor bo ugotovljen na podlagi členov 28, 29 in 30 uredbe.

Opozorjamo tudi na to, da smo zahtevali od Agrarne banke potrebna pojasnila o raznih nejasnih določbah uredbe in pravilnika ter potrebna sredstva in tiskovine za razpošiljanje pozivov in obračunov.

Združna zveza. Zveza jugoslovanskih hranilnic. Zveza slovenskih združenj.

Nadzirajte dovažanje mleka

Jesenice, 8. novembra.

Daleč naokrog je znano, da so Jesenice industrijski kraj, kjer prebiva mnogo ljudi, ki rabijo tudi mnogo potrebščin za preživljanje. V prvi vrsti seveda mleko. Od vseh strani se dovažajo na Jesenice mleko in ob vsakem času je na cesti srečati konjko vprego, na vozu pa celo vrsto posod z mlekom. To mleko pa je dostikrat takšne kakovosti, da skoraj ne zasluži tega imena in gospodinjstvo se že tako vaje na kvaliteto mleka, da brez skrbni stopijo k sosedu na »kratek« pomenek, med tem ko mleko brez skrbni pustijo pristavljeno na ognju. Nobene bojzani ni, da bi bela voda prekipevala. Zato pa bi bilo priporočati mestni občini jeseniški, da bi zopet uvedla kontrolo mleka, kot se to vršilo pred leti. Gotovo takšna preiskava ne bo v škodo jeseniškemu delovnemu ljudstvu.

Kolesarja sta se zaletela

Jesenice, dne 8. novembra.

Danes dopoldne se je zopet pripetila nezgoda, katere povod je neprevideznost, ali bolje rečeno, drznost. Nek kolesar je peljal na svojem kolesu še drugega tovariša. Na ovinku pa mu je prišel nasproti drug kolesar in karambol je bil neizogiben. Vse vkup je treščilo po tleh in le srečnemu naključju je pripisati, da je le eden izmed treh moral iskati pomoči v bolnišnici.

Banska odredba vendar jasno določa, da je sicer dovoljeno na kolesu voziti še drugo osebo, vendar pa le otroke in to le tedaj, če je siguran in dober vozač. Pa se nihče ne ozira na to in vozi se vseprek pa dva na enem kolesu, zato pa potem nesreče, polomljeni udje, ako ne še kaj več.

Šoštani

Šoštanj, 8. novembra.

Prva seja mestnega občinskega sveta. V sredo zvečer se je vršila prva seja občinskega sveta šoštanjskega, izvoljenega 25. okt. Župan dr. Mayer je v svojem otvoritvenem govoru prisrčno pozdravil odbor ter ga pozval k složnemu delu v korist Šoštanja ter ga prosil sodelovanja. Naloge, ki jih ima odbor rešiti v svoji funkciji, niso lahke. Sanacija občinskega gospodarstva bo zahtevala resnega truda in dela. Naloge pa ob prizadevanju celotne odbora ne bodo ostale neizvedljive. Po zapretili so bili izvoljeni naslednji odseki: finančni odsek: dr. Kliment Volbenk, Senica Ivan, mr. Vrabčič Ferdo; staveni odsek: Lekše Jože, Klemenčič Jakob, Soln Ivan, Toter Anton; vodovodni odsek: mr. Vrabčič Ferdo, Senica Ivan, Lekše Jože, Sumer Ivan in Toter Anton; gozdni odsek: Kunst Ivan, Soln Ivan in Virbnik Franc; socialno-zdravstveni odsek: dr. Korun Ferdo, Kunst Ivan in Sumer Ivan; seimski odsek: Arzenšek Anton, Hauke Hubert, Smigove Janko, Virbnik Franc.

Občni zbor SPD

Ljubljana, 9. novembra.

Za 15. november t. l. ob 8.30 je sklicana v dvorani Delavske zbornice redna glavna skupščina Slovenskega planinskega društva s sledečim dnevnim redom:

Poročilo predsednika in nadzornika podružnice. Poročilo tajnika. Razrešnica dosedanemu odboru. Volitev glavnega odbora in rač. preglednikov. Določitev članarine, pristopnine, ustanovnine in prispevkov za glavni odbor.

Proračun. Reševalna služba. Samostojni predlogi. Slučajnosti.

Kulturni koledar

Ivan Apostel

8. novembra 1784 je umrl v Celju leksiografski redovnik Ivan Anton Apostel. Rojen 6. junija 1711 v Mariboru, je postal kapucin ter pridigar in lektor po raznih samostanih.

Ker so se v tisti dobi nahajali rokopisi slovenskih slovov, po raznih samostanih v Sloveniji, se je tudi Ivan Apostel zanimal in začel zbirati gradivo za svoj nemško-slovenski slovar. — L. 1760 je napisal: Dictionarium germanico-slovenicum. Slovar je prišel v roke Cofu, ki ga je tudi eksperimentiral, vendar pa se mu je že pred l. 1871 izgubila sled.

Cvek Leopold

9. novembra 1814 se je v Idriji rodil skladatelj in učitelj Leopold Cvek. Najprej je hodil v šolo v Idrijo, potem dovršil 6 mesečni tečaj v Ljubljani in služboval kot učiteljski kandidat in organist po raznih krajih. L. 1838 je napravil konzistorijalni učiteljski izpit. Potem je zopet učiteljeval po različnih krajih Slovenije in leta 1874 prišel v Ljubljano, kjer je tudi stopil v pokoj in 2. septembra 1896 umrl.

Leopold Cvek je komponiral mnogo pesmi, ki so delno izšle v tisku, delno pa so ostale v rokopisu. Komponiral je — kar je za tisto dobo in njegov poklic razumljivo — predvsem cerkvene pesmi. — V svojih napevih je še dosti izrazil, vendar pa se v glavnem naslanja na slovensko narodno pesem.

Czipott Jurij

9. novembra 1794 je umrl v Hodošu prekmurški nabožni pisatelj Czipott Jurij. Napisal je slovenski molitvenik za Prekmurce, kjer se v uvodu pritožuje, da je toliko v slovenskem jeziku pisanih knjig, da krščanski verniki ne morejo zadostiti svojim dušnim potrebam.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek, 9. novembra: Teodor. Jutri, torek, 10. novembra: Andrej.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič.

DRAMA: zaprto.

OPERA: zaprto.

KINO MATICA: Poslednji akord.

KINO UNION: Vesele žene windsorske.

KINO SLOGA: Garcia.

*** KINO ***
TEL. 22-21
UNION

Vesele žene windsorske
MAGDA SCHNEIDER, LEO SLEZAK, IDA WUST

TEL. 27-30
SLOGA

GARCIA
WALLACE BEERY - JOHN BOLES

TEL. 21-24
MATICA

Poslednji akord
LIL DAGOVER - WILLY BIRGEL
MARIJA PL. TASNADY

≡ Predstave ob 16., 19. in 21. uri ≡

Mestno tajništvo JRZ za Ljubljano, Slomškova ulica 19, sporoča vsem somišljenikom in pristajalcem JRZ, da so jim v društveni pisarni na razpolago pristopnice in pravila. Uradne ure so od 9. do 13. in od 16. do 19. ure vsak delavnik. V teh urah daje poslovođači tajnik vsa potrebna pojasnila in navodila.

Ne pozabite, prosimo, da nastopi v petek 13. t. m. v veliki filharmonični dvorani godalni kvartet iz Dresdena, ki je eno najboljših komornih združenj cele Evrope in ki je že ponovno igral v Ljubljani z največjim uspehom. Predprodaja vstopnic za ta koncert je v knjižarni Glasbene Matice. Začetek je izjemoma ob pol 8. zvečer.

V. popoldno znanstveno predavanje Prirodoslovnega društva. Dr. L. Kušcer »O užitnih in strupenih gobah«. G. dr. L. Kušcer bo predaval »O užitnih in strupenih gobah«. Predavanje ne bo znanstveno, ampak praktično, namenjeno vsem ljubiteljem prirode in predvsem našim gospodinjim. Izvajanje bo pojasnjevalo 60 slik v prirodnih barvah, preparati in objekti, ki bodo razstavljeni v dvorani pol ure pred predavanjem. Občinstvo se naproša, da pride v ta namen še nekoliko prej v predavalnico. Predavanje se vrši v torek 10. t. m. ob 20.15 uri v dvorani Delavske zbornice. Vstopnina 6, 4, 2 Din.

»Slovensko stenografsko društvo« priredi letošnjo zimo 6- do 7-mesečne večerne tečaje z dnevrim poukom na teden za: 1. slovensko stenografijo (začetniki); 2. slovensko stenografijo (nadaljevalci); 3. slovensko stenografijo (parlamentarno pismo). Ta kurz bo vodil stenograf-praktik, bivši parlamentarni stenograf g. prosv. insp. I. Dolenc. 4. nemško stenografijo. Pouk se bo vršil na Trgovski akademiji in bo stal na mesec 30 Din za osebo. Pričetek pouka bo po 10. nov. za vsak tečaj, ako se prijavijo najmanj 10, največ 20 reflektantov.

Službena mesja v področju banske uprave so vsa zasedena. Kljub temu se dan za dnevom množično število prosilcev, ki osebno in pisмено prosijo za namestitve. Banska uprava sporoča, da bo vsako prošlo službeno meslo uradno razpisala in tako dala možnost vsem, ki imajo sposobnost in predpogoje, polegovati se za tako službeno mesto. Dosedaj pa naj prosilci počakajo s prošnjami in naj po svojih močeh skušajo dobiti namestitev drugod. Jasno je namreč, da vsemu velikemu številu tistih, ki čakajo na službo in za poslitev, banska uprava v doglednem času s službami ne bo mogla ustreči.

V torek, dne 10. novembra odpade sprejemni dan pri g. banu dr. M. Nallačenu. Na to opozarjamo zlasti tiste, ki nameravajo v tem tednu priti z dežele v Ljubljano samo zaradi tega.

Naročite in širite

„Slovenski dom!“

60 letnica zavoda sv. Jožefa

Ljubljana, 9. novembra.

Zavod sv. Jožefa na Vidovdanski cesti je včeraj dopoldne praznoval 60-letnico svojega plemenitega dela. 60 let usmiljene redovnice že lajšajo trpljenje in gorje neštetim ljudem, starim in hiračim, telesno onemoglim in duševno bolnim. Jubilej je bil združen z redko slovesnostjo: škof dr. Gregorij Rožman je birmal 27 mladih duševno defektnih otrok — varovancev zavoda.

Ob osmih dopoldne so škola sprejeli pri vходу v zavod poleg predstavnic zavoda tudi častni gostje — zdravniki in lazaristi. Takoj po sprejemu se je podal dr. Rožman v zavodovo kapelo, kjer je ob asistenci duhovščine opravil zahvalno službo božjo. Tu je imel tudi krasen cerkveni govor, v katerem je povdrl namen zahvalne nedelje, obenem pa izre-

kel tudi globoko tolažilne besede trpečim revežem, ki so v posebno krasje Cerkvi.

Nato je sledila birma 27 varovancev, deloma v kapelici, deloma v govorilnici, kjer so birmanci ležali v posteljah. Po birmi je škof g. dr. Rožman obiskal vse sobe v zavodu ter se z vsakim izmed bolnikov ljubezno razgovarjal ter jim poklanjal spominske podobice.

Sledil je prigrižek, ki ga je zavod pripravil birmancem in katerega so se udeležili tudi botri in došli sorodniki. Škof g. dr. Rožman je obiskal svoje birmance tudi pri tej malici ter se z njimi pogovarjal.

Lepa slovesnost, za katero si je zavod izbral zahvalno nedeljo, je bila dopoldne z blagoslovom, ki ga je opravila domača duhovščina, zaključena.

Slovesnosti pri sv. Petru

kjer so ustoličili župnika

Ljubljana, 9. novembra

Sentpeterska župnija je imela v soboto zvečer in včeraj dopoldne svečanosti, ki so po naših župnijah od nekdaj zelo prisrčne: ustoličili so novega župnika g. Alojzija Košmerlja.

V župnijo so novega župnika v soboto zvečer pospremile ogromne množice ljudstva. V narodne noše oblečeni fantje na konjih so otvorili sprevod, ki je krenil izpred Školije v soboto zvečer. Gost špalir na obeh straneh ulic pa je bil vse do sentpeterske cerkve. Na vsej poti so župnika g. Košmerlja ljudje prisrčno pozdravljali.

Ustoličenje je bilo včeraj dopoldne. Za to priliko so farani cerkev krasno pripravili: bila je vsa v vencih in cvetju, pred cerkvijo pa je bil dolg špa-

lir mlajev s papeškimi zastavami. K sprejemu se je zbralo nad 200 narodnih noš in skoraj vsa župnija. Na pragu cerkve sta novega župnika pozdravila cerkvena ključarja višji inšpektor g. Albin Zajec in g. Ivo Zan. Ta dva sta izročila župniku umetno izdelane ključce, simbol sv. Petra. Ob tej priliki je imel g. insp. Zajec na župnika lep nagovor, nakar se je župnik podal v cerkev, kjer je sledila slovesna služba božja. Gospoda župnika je ustoličil arhidijakon, stolni kanonik in župnik g. dr. Tomaž Klinar, ki je imel pri tej priliki krasen cerkveni nagovor.

Po slovesnem cerkvenem opravilu so se ljudje zopet postavili v gost špalir od cerkve do župnišča. Tudi tokrat je bil novi sentpeterski župnik g. Košmerlj deležen prisrčnega pozdravljanja.

Izdajanje in potrjevanje železniških legitimacij

Generalna direkcija državnih železnic obvešča s svojim aktom GD. br. 115.693-36 z dne 28. oktobra t. l.:

»Ker iz tehničnih zadržkov ne bo mogoče s 1. januarjem 1937. leta uvesti legitimacije nove oblike za osebe iz čl. 8 in 15 splošnega pravilnika o režijski vožnji in prevozu od 4. VII. 1936, bodo ostale dosedanje legitimacije za režijske vožnje, če njihova veljavnost po prvem stavku §-a prejšnjega pravilnika še ni potekla v veljavi tudi po 1. januarju 1937. leta, do zamenjave, toda najdalje do 31. XII. 1937. leta.

Te legitimacije bodo veljale za režijsko vožnjo v letu 1937 le, če bo njih veljavnost za leto 1937 podaljšana. Podaljšanje veljavnosti se ima vršiti na način, ki je predpisan v čl. 13 splošnega pravilnika o režijski vožnji in prevozu od 4. VII. 1936. leta.

Onim osebam pa, katerim se veljavnost legitimacij ne more več podaljšati, ker so popolnoma izkoriščene, se morajo legitimacije zamenjati in se jim izdajo nove legitimacije po postopku, ki je predviden v čl. 9 splošnega pravilnika o režijski vožnji in prevozu od 4. VII. 1936. leta.

Osebam, ki imajo omejeno število potovanj (upokojeni, rodbinski člani aktivnih in upokojenih uslužbencev ter osebe iz čl. 15 splošnega pravilnika o režijski vožnji in prevozu od 4. VII. 1936.) se bodo izdajali za prihodnje leto kuponi za kontroliranje števila potovanj na način, kakor je bilo to predpisano za to leto (Službene novine kr. Jugoslavije br. 168 od 24. VII. 1936. leta).

S svojim odlokom GD. br. 107.849-36 pa pojasnjuje generalna direkcija drž. železnic glede voznih ugodnosti za dnevničarje in ostalo pom.

osebje iz st. 5 čl. 8 občega pravilnika o povlačenju vožnji:

1. Da so prošnje za vozne ugodnosti pom. oseba takse proste.

2. Da morajo imeti državni in samoupravni uslužbenci, kateri nimajo pravice na železniško legitimacijo, če izkoriščajo vožno ugodnost na podlagi uputnice, posebno legitimacije s fotografijo, izdane od oblasti, kjer so zaposleni.

Za vlaganje prošnji za uputnice za vožnjo po polovinski vozni ceni po čl. 8, stavek 5 splošnega pravilnika v povlašeni vožnji in prevozu, je izdan poseben formular, obrazec P-24 po ceni din 1 za komad. Ti obrazci se prodajajo pri potniških blagajnah vseh železniških postaj in je predlaganje prošnji na tem obrazcu obvezno.

Direkcija železnice Ljubljana opozarja, da so za podaljševanje veljavnosti legitimacij, kakor tudi za naročevanje novih legitimacij ter kuponov k sivilim legitimacijam, pristojna za podrejene državne urade le državna odnosna banovinska oblastva in prositi, da se vsi državni uradi te zakonske določbe točno drže s tem, da vlagajo spiske z denarjem le pristojnemu oblastvu, ki jim likvidira pripadajoče ne pa direktno železniški direkciji. Železniške markice po din 2 se morejo kupiti pri vsaki železniški postaji ali pa pri glavni blagajni direkcije in se prilepijo vodoravno nad besedo »pečat« rubrike za podaljšanje veljavnosti za leto 1937, tako da bo z uradnim žigom prežigosana.

Overovljenje za leto 1937 brez železniške markice za din 2 ni veljavno. Kupone k sivilim legitimacijam je nalepiti na list, ki je predviden v legitimaciji za potovanja v letu 1937.

Hajduk : Ljubljana 1 : 0 (0 : 0)

Tekma se je pri mirnem, izmenoma oblačnem in solnčnem vremenu, na terenu, ki je bil nekoliko mehak ter obrobjen z dvatisočglavo množico, pričela točno ob pol treh.

Analiza elementov v današnji igri: Skoraj nas je sram, da ta odstavek začnemo s sodnikom — in sicer — Mlinaričem, pred čigar ime, kakor vidite, nismo postavili malega g. Take škandalozne prikazni naši športni tereni vidijo najbrž le vsakih sto let enkrat, sicer bi bilo nerazumljivo, zakaj naših igrišč dozdaj še ni čez in čez prerastla meter visoka, gosta trava. Kdo v zvezi nam je vrnil tega proslulega človeka, ki je s svojim škodoželjnim sojenjem še vselej razburil do skrajne ogorčenosti tudi najbolj objektivne ljudi? Kdo v zvezi forsira Hajduka, ki je dobil proti Jugoslaviji Višnjiča, pri nas pa Mlinariča? Najbrž je šel danes Mlinarič še za nadstropje višje kot Višnjič, kajti dovoljeval si je stvari, ki bi jih od sakrosantne osebe sodnika niti v sanjah ne pričakovali. Čas je, da spregovorimo dovolj ostro, jasno in točno o tej kočljivi zadevi, kajti podvigov njegovega stila ne bomo v Ljubljani več gledali s prekrizanimi rokami. Njegovo sojenje je preplavljalo zvita, premetena prekanjenost, katero je proti koncu skušal nerodno zakinkati z izmišljenostmi, za posledice prav nič nevarnimi kazenskimi strelji proti Hajduku. V sredi igre se mu pa ni zdelo niti to vredno truda. Molče je spregledaval izrazite faule Hajdukovih igralcev, pisikal pa domačim vsak rempel. Dosledno je dajal faule, kadar si je domači napad začel graditi količkaj nevarneje akcije. Proti Hajduku je pisikal le v sredi polja in še takrat samo, kadar ga je po pravici ogorčeno občinstvo k temu nagnalo. Če se mu je Hajdukov igralec (to je bilo le v začetku igre) uprl ob slučajem ali tudi izmišljenem (Mlinarič je tudi s takimi sredstvi, toda žal popolnoma prozorno, poskušal zbujaati videz objektivnosti in izglajenosti svoje grobe prekrške) faule, ga je samo pogledal in Hajdukovce je brez pritožbe povesil glavo ter se pokoril njegovi odločitvi. Krono pa je svojemu delu posadil na glavo s tem, da ni priznal dveh izrazitih enajstmetrovk za domače. Tako škandaloznega sodnika Ljubljana dozdaj še ni videla ne pri prvorazrednih, da celo niti pri drugorazrednih tekмах, tako zlonamerne pa sploh še menda divji klubi ne. Merodajni faktorji naj poskrbe — zadnji čas je, da se Mlinarič odstrani za vselej od soljenja ligaških tekem, ker si je dozdaj pridobil že kar prislovično slab sloves. Ljubljana pa zahteva, da Mlinarič v bodoče ne sodi več niti enemu slovenskemu klubu. Bolj častno je, da predaš tekmo par forfait, kot pa da si brez tožbe na svojem terenu od svojevoljnega sodnika pustiš metati pesek v oči.

Današnja bitka je po nesreči izgubljena. V začetku si je centerhalf Pupo izvil nogo, tako da je Hajdukov trio skoro nemoteno lahko kobiliniral po sredi. Ob koncu prvega polčasa je bil blesiran Makovec, tako da je poslej Ljubljana igrala z desetimi ljudmi proti dvanaajstim. V obrambi se je

rahlo poznalo, da ni bilo Stankota Bertonclja. Za nameček je zbolel Grintal, od katerega smo si za to tekmo — po treningih sodeč — obetali najboljšega — efektivnosti pred golom. Razen vsega je bil edini odločni mož — po Makovčevem odhodu — Janežič na krilu, za robustne halfe in posebno oba beka prešibki Slapar, ki je izrazilo, lahko in prožno krilo, pa na zvezi. Smola pa je vzela še svoj poseben monopol na obe Ježevi nogi: v polju mu je dovolila, da je izvedel nekaj prav duhovitih potez, v šestnajstercu pa mu dosledno in čvrstih pozicijah spustila putiko v usodepolni okončini.

Očena mostev. Hajduk je s svojo igro pokazal, da je daleč od svojega nekdanjega prednika, in da ne zna prav ničesar več kot Ljubljana. Razumljivo je, da je ves team, ki je zapazil sodnikovo škodoželjnost, obsla za nameček še slaba volja. Vendar bi kljub vsem faktorjem Ljubljana brez dvoma odnesla obe pikli, če ne bi izgubila Makovca. Tako pa, — že po naravi krhki forward — ni mogel ničesar opraviti. V nateilih se je čuval kakor dragocene porcelanske figure. V vsej tekmi ni bilo odločnejšega starta pred golom in — nota bene — niti enega čistega, odločnega strela.

Edini gol, ki ga je zabil v 16. min. drugega polčasa Krule, je rezultat slučajnega poskusa, ne pa plod kakšne kombinacijske akcije. Njegov for si je tekmo vse igre izdelal to edino čvrsto šanso, pa še to na začetku šestnajstercu. V šestnajstercu so Hajdukovce umetnijo nehale. Če bi ne bilo pakiranja in Jugove smole, bi še te šanse ne bilo (tedaj 0:0). Obramba je dobra, zlasti Matošič, napad ni veliko vreden (redovetni smo, kaj bi ta forward počel, če bi naletel na Pupota v fit kondiciji?). Komična linija so halfi, razen Purišiča, pa še tega le v prvem polčasu. Marušič je odbrenkal svoje, Radovnikovič je od zadnjega nastopa temeljito padel. Half-linija je izrazito slaba, for le malo boljši. Edino, kar drži Hajduka, je obramba. Bog ne daj, da bi klub prišel v srednjeevropski pokal in moral zatrobiti naporno partijo tam daleč kje gori ob sinji Donavi! Hajduk in BSK sta kot noč in dan, o tem ni nikakega dvoma. Preko tega dejstva gre morda lahko samo slepi lokalni patriot, objektivni opazovalec pa ga ne more prezreti.

Ljubljana je imela najboljše moči v zaledju. Obramba je bila prav dobra; razen, seveda, Jugovega kikserja ji ni kaj zameriti. Pupota je ovirala blesura, toda kljub temu je domača halflinija znatno presegala Hajdukovce. Napad je pa Ahilova peta že vse zadnje tekme. Remija ali pa 0:0 obrambi in halfliniji ni mogoče ob vsaki priliki držati. Kaj je z našim forum? Podoba je, da bo treba dovoliti Ježu in Pepku počitnice do pomladi, do tačas pa morda Pupota na centerfora, zraven Janežiča, Makovca ter Vinkota Žitnika in Slaparja na krilih. Jug naj bi se premaknil na centerhalfa, da se malo zmiga (saj je tu že igral!) ali pa na stranskega — in Kukanja v sredo! Po-

Od tu in tam

V Bitolju so včeraj na slovesen način odkrili spomenik konzulu carske Rusije, Aleksandru Rostovskemu, ki je bil l. 1904 ustrelen v Bitolju.

Zagrebski gradbeni podjetniki so odpovedali kolektivno pogodbo, ki so jo pred meseci sklenili z gradbenim delavstvom. Delavstvo pa je nastopilo s tem v zvezi za povišanje svojih mezd ter tako tudi ono zahteva novo kolektivno pogodbo. Izvolili so iz svoje srede delegate, ki se bodo razgovarjali s predstavniki delodajalcev.

Včeraj ponoči je zagrebški tramvaj povozil do smrti tramv. sprevodnika Jurija Prebega. Po zaključku službe so se tramvajski uslužbenci s posebnim tramvajem vozili do remize. Ko so prišli do določenega mesta, so z grozo opazili, da so nekje povozili človeka. Najbolj verjetno je, da je Prebeg skušal skočiti na drveči tramvaj in nesrečno padel pod kolesa.

Iz neznanega vzroka je počila električna žica z veliko napetostjo, ki spaja Karlovce z Zagrebom pri Sv. Nedelji. Neka kmetica je prav ta čas s svojim vozom vozila po cesti, ko je živa padla na konja. Konj je bil takoj mrtev, kmetica pa je omamila, da je obležala nezavesna na cesti.

V Osijeku je bilo včeraj zborovanje bivše samostojne demokratske stranke, ki je na njem govoril kot glavni govornik dr. Srdjan Budisavljevič. Večji del svojega govora je Budisavljevič posvetil sporazumevanju združene opozicije in poudaril, da je do popolnega sporazuma še zelo daleč, ker srbski del opozicije ne kaže prevelike vneme in odločnosti, da bi se lohil res temeljitega reševanja hrvaškega vprašanja.

Belgrajski del združene opozicije pa je podpisal neke vrste spomenico, v kateri ugotavlja, da se je med šefi srbskih opozicijskih skupin dosegla enotnost in složnost stališč do hrvaškega vprašanja. To bi po njihovem mnenju pomenilo velik korak naprej, za složen nastop vseh opozicijskih skupin in prepričljiv dokaz iskrenosti srbskega dela združene opozicije za sodelovanje s Hrvati.

V Beogradu leko sedaj dnevi, v katerih gospodari mečejo svoje stanovalce in stanovanjske najemnike na cesto. Ena takih nesrečnic je bila tudi neka žena s 5 otroci. Gospodar jo je vrget na cesto. Ljudem se je nudil žalosten prizor: delavci so nosili na cesto pohištvo, ob njem pa so posedali in jokali otroci s svojo materjo, ki je žena brezposelnega delavca. Tri dni je morala uboga družina spati na dvorišču. To je mater tako potrla, da je zanečala ogenj in požgala še tisto bore pohištva, kar ga je imela.

V Suševu, Dobrošincu in v še nekaj vaseh blizu Strumice se pripravljajo za izkopavanje in pridobivanje zlate rude. Raziskavanja so se začela pred dobrim letom in so imela uspeh. Podjetje, ki bo kopalo tod svoje bogastvo, je seveda mozemsko — angleško. V neposredni bližini pa so odkrili tudi ležišča svinec in bakra, za kar pa pričakujejo, da se bo ustanovila domača družba z jugoslovanskim in češkim kapitalom.

Pred kratkim so v Srbiji ujeli v bližini Požarevca znanega hajduka Marinka Radiča. Kmalu za njim so oblasti dobile v roke tudi velik del njegove zločinske tolpe. Preiskava je dognala že veliko število zločinov, ki jih ima ta tolpa na vesti. Med njimi so nekateri prav strašni. V Suvom Dolu so zavalili, da tam biva bogataš Miha Negovanovič. Neke noči so se hajduki splazili v njegovo hišo in bogataša prijeli. Privržani so ga za omaro, zraven njega pa ostale bogataševsvoje. Bogataš pa kljub temu ni hotel izdati kraja, kjer ima skril svoj denar. Zato so ga začeli mučiti na nečloveški način. Tolkli so ga s puškimi kopiti. Toda bogataš je bil trdovalen. Hajduki so pod njegovimi nogami začeli uriti ogenj. Ogenj se je kmalu oprjel Mike po vsem telesu, da je revež umrjal v najhujših mukah. Kljub temu ni dal od sebe nobenega glasu in ni povedal, kje skriva denar. Brez glasu je Miha umrl. Hajduki pa so začeli brskati po hiši in odnesli 10.000 dinarjev.

Že tri dni stavkajo v Splitu pekovski pomočniki. Zahtevajo povišanje svojih mezd in pravično porazdelitev nočnega dela. V mnogem gre njihova borba tudi za tem, da se izboljšajo higijenske razmere v delavnicah, ki so v Splitu precej zanemarjene.

Tatu perutnine so kar z vilami pobili v Malem Bajmoku blizu Subotice. Stipo je bil po vsej mlini in daljnji okolici znan kot tat kokoši in podobnih živali. Včeraj pa se je splazil v hleve posestnika Gjuke Horvackega. Gospodar pa ga je opazil in s svojima dvema sinovima začel tatu preganjati. Eden od sinov je mimogrede pograbil za lesene vile in z njimi oplazil tatu, čim ga je dosegel. Udarca je bil tako močan in poguben, da se je tat zrušil in po nekaj trenutkih izdihnil.

Pet Zagrebčanov in tri Zagrebčanke so se za nedeljsko veselje vozili naokrog z avtomobilom. Na poti od Čakovca do Preloga pa se jim je pripetila nesreča. Avto se je prevrnil in pokopal pod seboj vse potnike. Na srečo pa je bilo kaj malo poškodb, pač pa več strahu in še več kričanja.

tem pa konec večnega prestavljanja! Halflinija bo sicer rahlo šibkejša, for pa brez dvoma efektivnejši! Prej ne bo reda, dokler se to kočljivo vprašanje ne reši! V današnji igri levji delež na neuspehu nosi napad. Halfi so sicer prvi polčas, razen Kukanja, tudi malo plavalji, pozneje pa so s svojim delom paralizirali ne samo Hajdukov napad, ampak porinili tudi Purišiča in ofenzivnega Radonikoviča popolnoma v defenzivo. V splošnem je bila igra Ljubljane danes, zlasti drugi polčas, boljša od Hajdukovce, če izvajamo prvih dvajset minut običajnega, po južnjaškem temperamentu diktriranega uvodnega starta. In to, kar si velja zapomniti, z desetimi igralci proti dvanaajstim. Le for, for, for na petercu v čisti situaciji, nad teboj jokajo užaloščeni kibici kakor svoje dni stari Jeremija nad Jeruzalemom!

*

Tablica je po včerajšnjih dveh tekmah taka:

Slavija (S)	6	4	2	0	16:7	10
Bask	6	3	2	2	12:9	8
Gradjanski	5	3	1	1	13:4	7
BSK	6	2	1	2	13:6	7
Hajduk	6	3	0	3	8:6	6
Ljubljana	6	2	2	2	5:5	6
Jugoslavija	5	2	0	3	9:8	4
Hask	5	1	2	2	5:11	4
Slavija (O)	6	2	0	4	6:15	4
Concordia	5	0	0	5	1:17	0

Tisoč in ena zanimivost

Zadušnica za muhami

Muhe, komarji in druge žuželke pomenijo veliko nadlogo za Tokio, zaradi vlažnega podnebja in splošne navade melati odpadke na cesto. Mestni svet je napovedal mrčesu neizprosno vojno. Policija je naložila meščanom dolžnost pobijati muhe in zračnala, da je bilo uničeno letos poleti vsaj sto milijonov muh. Toda Buddha je prepovedal morili živa bitja, če jih ne potrebuje človek za hrano. Zaradi tega so opravili v enem od svečih svečeno zadušnico za uničenimi komarji in muhami ter prosili, da bi jim naklonila nebesa ponovno ugodno vtelesenje.

Zakleta ladja

Angleški parnik »Večni mornar« (Sea Rambler), ki je natoval v Dakaru afriške letnike za Madeiro, je postal žrtev skrivnostne nesreče. Istega dne, ko je bil zapustil pristanišče, sta nadomoma med delom obležala dva poprej popolnoma zdrava mornarja. Izdihnila sta v teku petih minut. Prihodnji dan je doletela ista skrivnostna smrť še enega in dva dneva pozneje še tri mornarje. Moštvo je postalo obupano in je kapitan le mukoma obvaroval red na krovu. Ludje so umirali kakor muhe. Parnik, ki je zapustil Dakar s 24 mornarji, je došel dva tedna pozneje v Madeiro z 12. Polovica moštva je umrla med potjo. Zdravniki na Madeiru niso mogli ogledati poprej v morje vrženih mrtličev, a po pregl. preostalega moštva so izjavili, da ni mogoče sklepati o nobeni nalezljivi bolezni. Saj je bila smrť v vseh primerih izredno nagla. Pregled živil in pitne vode je ugotovil, da je bilo vse v redu. Koč edino možno pojasnilo preostalega domneva o strupenih žuželkah, ki so pičile mornarje. Zdaj je zasidran parnik v Dunkerqueu na Francoskem. Pristaniške oblasti, ki so čule o nesreči, po skrbnem pregledu so dovolile moštvo izkrcanje, ker niso našle na krovu nobenega bolnika.

Sovražna mravljišča

V velikem londonskem zoološkem vrtu je namenjen mravljam otočič sredi jezera. Tu so nastanjene mravlje iz vseh delov sveta. V teku več desetletij se niso brigale za sosedo in so živele v popolni slogi. A letos so nepričakovano zasledili strokovnjaki na otoku veliko razburjenje. Dolge vrste vojakov so neprestano potovale po otoku in imele veliko opravka. Opazovanje je ugotovilo, da sta pričeli obe polovici otoka ogorčeno medsebojno vojno. Mravlje so premostile vse potoke, zgradile ceste preko travnikov in utrdile mravljišča. Spopadi so tako ogorčeni, da je polno polje po bitki odtrganih glav vojščakov. Oba glavna sovražna rodova nista bogve kako redka, toda zraven trpijo tudi dragocene družine iz tropskih dežel. Vsled tega je moralo ravnateljstvo poseči v vojne dogodke in naselilo sovražnike v različnih oddaljenih kotih vrta.

Pasji naočniki

Dočim so človeški naočniki zelo star izum, se je pobrigala optika šele v zadnjem času tudi za živali. Zdaj vemo, da vidi konj drugače kakor pes ali mačka, ne da bi govorili o žuželkah. V Sydneyju, v Avstraliji, kjer imajo veliko bolnišnico za živali, izdelujejo zdaj očala za daljnovidne in kratkovidne pse. Njih leče so popolnoma drugačne kakor pri ljudeh. Večletni poskusi so obrodili dober uspeh. Psi se navadijo očal. Od kraja se tako veselijo izboljšane vida, da skačejo in norijo ter naposled skoro vedno potokčejo očala. A tem previdnejši so prihodnjič. Naposled se je navadilo kretanje, ki ne ogrožajo naočnike. Zdaj izdeluje neki londonski strokovnjak tudi očala za plemenite dirkalne konje, pri katerih je kratkovidnost znan in usoden pojav.

Sredstva zoper nespečnost

Londonski listi so prinesli oglas nekega maharadže iz Indije. Obljuboval je nagrado v znesku naših 800 tisoč din za zanesljivo sredstvo zoper nespečnost. Obiskal je vse vodilne mednarodne strokovnjake, a vsi skupaj mu niso mogli pomagati. Vsled tega je izgubil veselje do življenja. — Seveda je sprožil ta oglas neštevilne nasvetov. Listi objavljajo med drugim naslednje vsekakor izvirno sredstvo. »Kupite dve sveči. Ena mora biti dvakrat večja od druge in pogoreti v dveh urah, druga pa v eni uri. Postavite obe sveče v kovinsko posodo. Vtaknite pod prvo bankovec za 5 in pod drugo za en funt sterlingov. Ko greste spat, prižgite obe sveči. Mislite na bankovec, ki bosta sežgana, če pogorita sveči.

Hollywood, filmski raj in pekel

»Halo, Jack. Imam na razpolago za vas ruskega kneza... Pravite, da potrebujete normanskega kmeta?... Ne tega nimam pri roki, imam pa nemškega profesorja, ki bi tisto vlogo izborni igral, sem prepričan. Pravite, da bodo težave za naglasom? Poskusite, saj Evropa vendar ni velika.«

Burke obesi slušalo.

Sam ne vem, ali je to trg za sužnje ali izsiljevanje. V resnici je to prav za prav oboje eno. Brez managerja, mešetarja bi večina ljudi v Hollywoodu pomrla od lakote. Igralec, ki bi se poskušil preriniti čisto sam, bi imel proti sebi železno zvezo stoletnajstih filmskih mešetarjev iz Ten percent Towna.

»To je utrudljiva obrt,« pravi Burke. »Mi ves dan tečemo.«

»Ali telefoniramo.«

»A to je še utrudljivejše. Saj si niti misliti ne morete, koliko reči moramo mi vedeti in koliko stvari narediti, da izpodbijamo konkurenco. Stopenjast nas je in vsakdo izmed nas ima vsaj pol ducaata Katarin Velikih in Napoleonov. Vsa naša umetnost je v tem, da skušamo prepričati Paramounta ali Metro Goldwyna, da sta sosedov Napoleon ali Katarina Velika samo uboga mazača. V tem poslu je tako kakor v vsaki trgovini.«

»Ze, toda naše blago je človeško življenje.«

»Popolnoma točno,« potrdi Burke. »In če menite, da bi se vsi ti sužnji, kakor jih imenujete, mogli kdaj preriniti sami, sami sebe slepiti. To so pravi nebolgljeni otroci. Brez nas bi v Hollywoodu ne mogel živeti niti štirindvajset ur in vsa kinematografska industrija bi se razblinila v nič. Neka glasovita igralka mi je davi telefonirala, kako mislim da bo z delom čez deset mesecev, ker bi ona

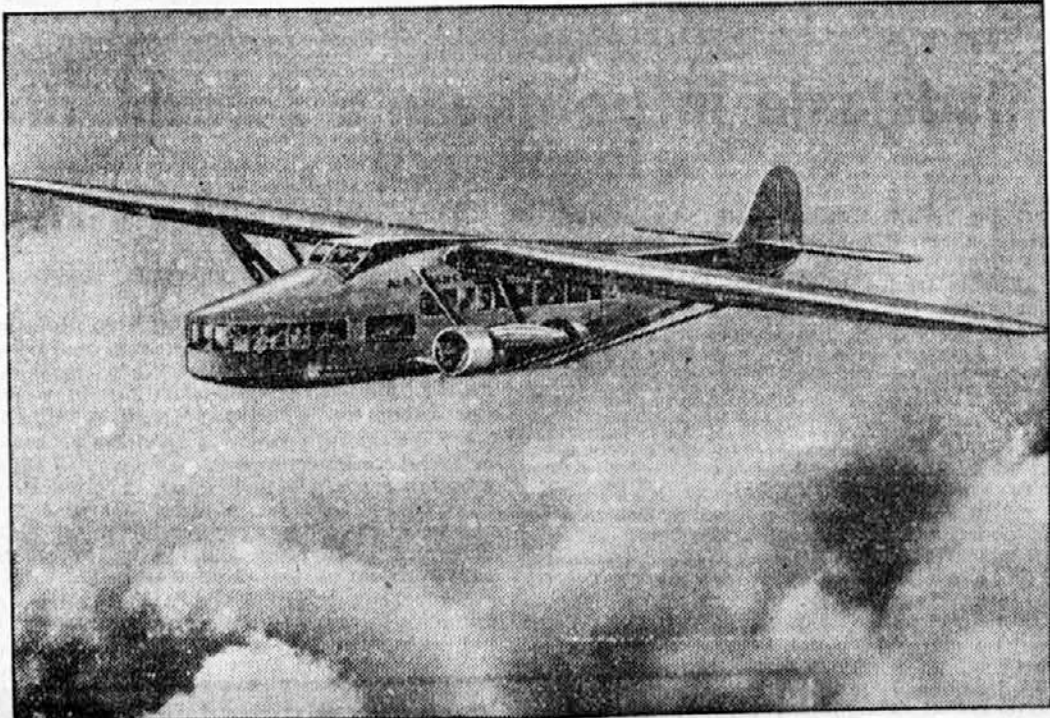
Recite si, da ne boste zaspali, ker hočete preprečiti izgubo. Čim bolj se boste potrudili bdeti, tem prej vas bo premagal trden spanec. Zaspali boste tako hitro, kakor nikoli v življenju.« Listi ne omenjajo, ali se je res poslužil bogati knez tega nasveta.

Utrujen krokodil

V londonskem zoološkem vrtu trajno strada nad 100 let star aligator George. Leži nepremično v vodi in odklanja vsako hrano. Strokovnjaki so izjavili, da je postal prestar in izgubil veselje do življenja. V sličnih primerih ne more preprečiti neizogibno smrt niti umetno hranjenje živali.

Avtomobil pred sodnikom

Sodnik v Jacksonvilleu v Floridi je izumil novo kazen za šoferja in lastnika nekega avtomobila, ki je bil prekorajčil dopustno brzino na obljubljeni cesti. Oba sta morala žetati eno uro v razbitem avtomobilu, ki je postal žrtev prometne nesreče, »da bi si predložila posledice prehitre vožnje.« Obtožena sta plačala po 10 dol. globe in zapustila razvaline avtomobila, ne da bi povedala o svojih vtisih poročevalcem, ki so ju oblegali... Angleži kljubujejo motorni nevarnosti na bolj starokopiten način. V Birminghamu, kjer so ponovno napadali razbojniki v avtomobilih blagajnik z denarjem za delavce, je obnovil sodnik starinsko telesno kazen »za oborožene s peklen-skimi pripomočki vlomilce«. Trije napadaleci so dobili razen ječe po 15 udarcev z »mačkoc, deveterokonečnim bičem z zapletenimi v jermene svinčeni krogli. Nekoliko dni pozneje sta dobila dva druga avtorazbojnika po 12 udarcev. Zaman

Takole bo največje letalo na svetu, ki ga grade v Franciji. Letalo bo imelo 4 motorje z 800 KS in bo prostora v njem za 32 potnikov.

so prosili, da bi jim nadomestili bičanje s tremi dodatnimi leti ječe. Kazen je zalegla. Od tedaj ni bil zabeležen v Birminghamu noben primer avtomobilskega napada ob plačilnih dnevih.

Konjska mamila

Pariški državni zavod za pobijanje mamil slednja stalno preizkuša na živalih, da bi ugotovil vpliv strupov na življenje in našel protistrupe. Raziskovalci največ pričakujejo od ameriške rastline »lokas«, ki raste v Texasu. Učinkuje na konje kakor mešanica opija z morfijem. Domačinom je davno znano, da pobegnejo »lokas« vajene črede včasih večdeset kilometrov daleč, ker so potrebne dokaj redke rastline. Konji, ki pogrešajo »lokos«, so utrujeni, medli in komaj dvigajo noge. A čim ga dobijo, postanejo živahni in veseli. Toda utrujenost nastopa vedno bolj pogosto, in potrebuje žival vedno več listja strupene rastline. Pastirji navadno ustrelijo konja, če opazi, da išče »lokos«. Saj vedo, da bo sicer v mukah poginil nekoliko mesecev pozneje. Kratkotrajno se godi mamil vajenim konjem prav tako kakor človeškim žrtvam kakoina ali morfija.

Blagačnikova pomota

V četrtek dne 1. oktobra so ostali vsi uradniki grofije White Plain (država New York) brez plače. Dnevna blagajna, ki bi morala izkazovati do 600 tisoč dolarjev gotovine, je bila prazna. Med uradniki je zavladalo razburjenje. Širile so se govorice o gangsterjih in zaprtih blagajnikih. A naposled se je izkazalo, da je vse zakrivila slučajna pomota. Tajnik, ki je pozabil odtrgati listič v koledarju, je smatral sredo za torek. V domnevi, da ne bo jutri potreboval nobene gotovine, je zaprl oklepno blagajno za 48 ur. Ker ni mogel na noben način poseči v delovanje ure, ki regulira ključavnico, se je odprla blagajna šele v soboto. Uradniki so morali čakati na plačo do 3. oktobra.

Radio posta'a brez antene

Nova mogočna oddajna radio postaja v Bond Brucku blizu New Yorka nima nobene do sedaj obvezne antene v obliki bakrenih žic med visokimi stebri. Nadomešča jo 1995 m visok jeklen stebel trikotne oblike z enotnim 7 in pol metriskim prerezom. Ta jambor oddaja radio valove. Strokovnjaki so ugotovili, da izginejo na ta način dosežane stalne motnje, t. zv. fading, (radiovalovi postajajo vedno bolj nerazločni, a pozneje zopet polagoma dobivajo normalno jakost). Jambor je poslikan z rdečimi in oranžnimi progami ter je viden več km daleč. Ponoči žari v elektriki in ima na vrhu svetilnik za letala.

Maččevalna soprega

Floyd Nanne, lastnik velike trgovine v Chicago, je tako rad gledal zločinske filme, da je nepričakovano sklenil postati gangster. Zaprl se je v kleti svoje hiše in pričel kopati 3 km dolg rov do banke ob jezeru. Delal je vsako noč in po treh mesecih napornega dela se približal cilju. Misli se je polastiti milijonov. A mala družinska

Slika, ki je dobila na fotografski razstavi v Washingtonu od 372 slik prvo nagrado, in sicer 1500 dolarjev.

bil odgovoren za izgubo velike umetnine. Policijski ravnatelj Lepine je osebno vodil preiskavo in zaslišal vse obiskovalce, sluga ter slikarja v Louvreu. A vse je bilo zaman. Preostala je samo domneva, da je bil tat umorjen. Saj nikjer na svetu ne bi mogel prodati ali samo pokazati slike. Louvre jo je pogrešal dve leti. Šele leta 1913 je nepričakovano ponudil neki razcapan potepuh »staro sliko« trgovcu Perugii v Firenzi. Ta je navidezno pristal na kupčijo, a prišel v umazano predmestno gostilno in spremstvu muzejskega ravatelja in detektiva. Slika, ki jo je privlekel potepuh iz zaboja s cunjami, je bila Mona Liza! Ostala je še pol leta v Firenzi in se potem v posebnem vagonu vrnila v Pariz. Tat je bil navaden delavec v Louvreu. Ni vedel, da bo razburil ves svet, ker mu ni bila znana prava vrednost slike.

Dolga kača

Pariški trgovec Keatter, ki veliko potuje v inozemstvo, ima 2 m 60 cm dolg potni list. Ko ga je pred kratkim kazal na londonskem policijskem ravnateljstvu, so prihiteli uradniki iz drugih sob, da bi videli ta čudež. Glavno vsebino dolge kače tvorijo 11 ameriških in 96 angleških vizumov. Zdaj je knjižnica izčrpana in mora lastnik prilepiti po en listič za vsako novo potno dovoljenje. Do konca t. l. bo najbrž zrasel potni list tudi do 3 m.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobiš v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo 10 Din.

Ponedeljek, 9. novembra: 12.00 Posmi severnih Slovanov (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Valček za valčkom (plošče) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Zdravniška ura: O vremenju in podneblju (g. dr. Anton Breclj) 18.20 Iz Dvorkovih del (plošče) — 18.40 K. J. Erben — ob 123 letnici njegovega rojstva (g. urednik dr. Tine Debeljak) 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nae. ura: Vpliv žene na narodno življenje v Dalmaciji za časa beneške uprave (dr. Jelka Perić) — 19.50 Zanimivosti — 20.00 Koncert suite (Radljski orkester) 21.15 Koncert komornega inštr. Sodelujejo gg. Herbert Svetel (klavir), Janko Gregorc (klavir), Janko Šušteršič (viola) — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored.

Drugi programi

Ponedeljek, 9. novembra: Belgrad: 20.00 Opera — Zagreb: 20.00 Orkestralni koncert — 21.30 Zbor — 22.20 Plesna glasba — Budimpešta: 20.10 Filharmonični orkester — 22.30 Ciganska glasba — 23.00 Plošče — Prag: 19.25 Opera — 20.55 Orkestralni koncert 22.10 Plošče — 23.00 Orgle — Bratislava: 20.55 Cerkevni koncert — 22.00 Vreme — 23.00 Koncert suite (Radljski orkester) 21.15 Koncert komornega inštr. Sodelujejo gg. Herbert Svetel (klavir), Janko Gregorc (klavir), Janko Šušteršič (viola) — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored.

Gioconda na poti

Ta mesec je poteklo 25 let od dneva najboljši drzne tatvine, ki jo pozna novejša zgodovina. Dne 21. avgusta 1911 je javil sluga v Louvreu ravnatelj, da je ponoči skrivnostno izginila svetovno znana Leonardo da Vincijeva slika Mone Lize Gioconde. Ravnatelj je od kraja mislil, da je sluga zblaznel in hotel poklicati zdravnika. A ko je prihitel v dvorano in zagledal praznino namesto skrivnostnega smehljaja Mone Lize, je mislil, da ga bo zadela kap... V Parizu je zavladalo nepopisno razburjenje. Javnost je enoglasno zahtevala ostavko in kazen za nesrečnega ravnatelja, ki je

kor Greta Garbo, Marlene Dietrich ali katere druga.

Razgovor med nama se prične takoj:

»Koliko časa ste že v Hollywoodu?«

»Že leto dni.«

Spomnim se, kaj mi je povedal Burke. Cloveku se vsiljuje vprašanje, kako je mogoče, da tako očarljivo lepo dekle ni moglo dobiti posla celo leto.

Pogledam jo še enkrat, če bi morda odkril kako napako.

Njena postava je brezhibna, oblečena je v lahko obleko, toda tako, da ji izborni pristojba.

Ponudim ji, da jo odpeljem z avtomobilom domov in med vožnjo se razgovor nadaljuje:

»Zakaj ste prišli sem?«

»Ali vam Burke ni pvedal? Bila sem tipkarica...«

In začne mi pripovedovati svojo zgodbo.

Ime ji je Mariana L. Prebivala je v majhnem mestu na vzhodu Združenih držav in živel mirno delavno življenje. Nekega dne so razglasili, da bodo v tem mestu predvajali film »Gospodična tajnica«. Lastnik kinematografa je priredil slavnosten večer, na katerem naj bi izvolili najlepšo tipkarico iz tega mesta. Nagrada za najlepšo je bilo polovanje v Hollywood in teden dni bivanja tam. Med tem časom bi ta mis tipkarica delala v enem izmed filmskih študijev in bi dobila celo nagrado za to.

»Seveda,« mi pravi Mariana, »so prav to komedijo priredili v petdesetih drugih mestih. Vse tiste, ki so dobile prvo nagrado, so šle v Hollywood. Jaz seveda tega nisem vedela, povedali so mi šele pozneje. Prav tako komedijo narede za najlepšo služkinjo, za najlepšo frizerko, za najlepšo delavko. To je reklamna zadeva, ki je organizirana po vseh Združenih državah.«

»Toda, saj ste imeli plačano pot za nazaj, zakaj se pa niste vrnili domov?«

Mariana se mi zdi, da je zaradi tega vprašanja užaljena.

»Toda saj sem vendar imela že tisoč prilik, da bi lahko igrala važne vloge. Edino sreče nisem imela. Toda zdaj vem, da se je treba prilagoditi. Vsak dan lahko pride trenutek, da podpišem pogodbo.«

Smehljaje se stopi iz avtomobila. Odločil sem jo pred njenim stanovanjem. Lahni korakov izgine v hišo in mi z roko ljubko pomaha v pozdrav.

Resnica.

Dva dni pozneje sem slučajno šel mimo te stavbe. Kar na lepem me je obšla misel, da bi lahko obiskal Mariano.

Stanuje v stanovanju, ki je podobno tisočim drugih. Je čisto, moderno, brez izraza in brez razkošja.

Pozvonim. Pride mi odpirat sama.

»Kako, vi ste? Zakaj ste pa prišli?«

Oblečena je v ponošene kimono in se zdi, da ni preveč srečna, ko me vidi.

»Bilo je tako lepo,« ji rečem, »da sem vas prišel povabit, da bi šli z mano na sprehod. Pojdva torej na cocktail v Beverly.«

Moja ponudba ji ne priključa smeha na ustnice.

»Nemogoče,« mi reče vsa v zadregi, »ne morem oditi z doma. Pričakujem važen telefonski razgovor. Pričakujem...«

Nenadno se ustavi.

Pogleda čez mojo ramo, potem prebledi.

Obnem se in na mah razumem: Prelepo dekle, oblečeno v lahno pisano obleko vstopi v sobo.

»Dovolite, da vam predstavim svojo prijateljico Dorothy,« jeclja Mariana.

To obleko poznam. Prijateljica ima tisto obleko, katero je imela večraj Mariana.

Skušam biti vesel in se kazati, kakor da nisem opazil zadrege obeh prijateljic, toda Mariana se razburja bolj in bolj. Ve da sem vse razumel. Zato zmigne z rameni in oči se ji napolnijo s solzami.

(Dalje.)